

3.1 Veel voorkomende ziekten

Ziektebeelden, stoornissen en beperkingen kunnen zich voordoen als acute of chronische ziekten.

3.1.1 Stoornis en beperking

Een **stoornis** duidt op een afwijking in je lichaam of geest of het functioneren ervan. Bijvoorbeeld een geheugenstoornis. Het begrip **beperking** duidt op verminderd functioneren door de gevolgen van een ziekte of aandoening.

3.1.2 Acute ziekte en chronische ziekte

Een **acute ziekte** treedt plotseling en onverwacht op en kan ook snel weer verdwijnen. Een **chronische ziekte** ontstaat geleidelijk en kan langdurige klachten veroorzaken. Een acute ziekte kan zich ook ontwikkelen tot een chronische ziekte. De cliënt houdt dan lang de klachten die de acute ziekte met zich meebracht.

3.2 Acute ziektebeelden

Iedereen heeft wel eens last van verkoudheid of griep. Meestal gaat het om een onschuldige acute ziekte, waarvan je na een paar dagen weer genezen bent. Er zijn ook acute ziekten die veel klachten veroorzaken en weken lang duren.

3.2.1 Verkoudheid en griep

Verkoudheid is een veel voorkomende acute ziekte. Je herkent het aan hoofdpijn, loopneus, zere keel en hoofdpijn. Er zijn verschillende virussen die deze ziekte kunnen veroorzaken. Het is ook besmettelijk. Verkoudheid kan je lichaam verzwakken en leiden tot infecties aan de luchtwegen, ogen en keel. Verkoudheid verdwijnt meestal binnen zeven dagen. Als dat niet zo is, heb je wellicht griep of een allergische reactie. Het is dan goed om naar de huisarts te gaan.

Bij **griep** heb je naast verkoudheid ook koorts en spierpijn. Griep is net als verkoudheid een virusziekte en zeer besmettelijk. In Nederland komt griep het meeste 's winters voor. Griep kan het lichaam verzwakken en complicaties veroorzaken. Daarom adviseren artsen een preventieve griepprik, voor mensen die kwetsbaar zijn vanwege gezondheidsproblemen of ouderdom.

3.2.2 Allergische reactie

Allergie is een overgevoelige reactie van het lichaam. Roodheid, zwelling, pijn en jeuk zijn veel voorkomende symptomen. Het gaat om reacties op een allergeen. Een **allergeen** is de stof of prikkel die de overgevoelige reactie veroorzaakt. Stufmeel, chemische stoffen in medicijnen of voeding zijn voorbeelden van allergenen. Mensen reageren verschillend op allergenen. Hooikoorts is een voorbeeld van een allergie. Het wordt veroorzaakt door stuifmeel, waardoor je neusslijmvliezen opzwellen en je ogen irriteren. Als behandeling wordt vaak histamine toegediend. Dit is een stof die de overmatige reactie van het lichaam tegengaat.

3.2.3 Seksueel overdraagbare aandoeningen

Een seksueel overdraagbare aandoening (soa) is een aandoening waarmee je besmet kunt worden door seksueel contact. Je kunt een bacterie of virus overdragen via speeksel, voorvocht, vaginaal vocht, sperma en bloed. Tijdens de zwangerschap kan de moeder een soa overdragen op haar ongeboren kind. Een soa door seksueel contact kun je voorkomen door een condoom te gebruiken. De vier meest voorkomende soa's in Nederland zijn chlamydia, gonorroe, genitale wratten en herpes genitalis.

SOA	Oorzaak	Symptomen	Behandeling
Chlamydia	Bacterie nestelt zich in slijmvliezen	Ontsteking van de urinebuis, de keel, de anus en de baarmoedermond. Ook kan het oogslimvlies ontstoken raken.	Medicijnen
Genitale wratten	Het virus HPV	Wratten rondom vagina of penis, onzichtbare wratten in de vagina, wratten rondom anus, jeuk, pijn en branderig gevoel.	De wratten horen spontaan te verdwijnen. Hoe lang dat duurt, is bij iedereen anders.
Gonorroe	Bacterie nestelt zich in slijmvliezen	Meer vaginale afscheiding, bloedverlies tussen twee menstruaties door, veel pusachtige afscheiding uit de plasbuis die geel of groen is, pijn of irritatie bij het plassen, irritatie rond de anus, slijmerige afscheiding bij de ontlasting, keelontsteking, opgezette klieren in de hals en andere ontstekingen. Ook bij de man pusachtige afscheiding uit plasbuis. Bij een man noem je gonorroe ook wel 'druiper'.	Injectie met antibioticum

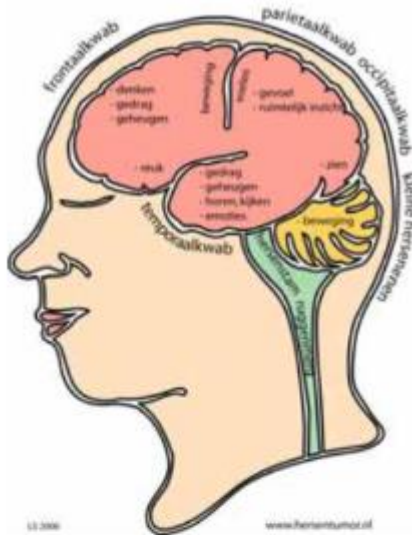
SOA	Oorzaak	Symptomen	Behandeling
Herpes genitalis	Het herpes genitalis virus	Jeuk en een geïrriteerd, branderig of pijnlijk gevoel. Rode plekkjes op de huid of slijmvliezen. Blaasjes of zweertjes op of rond de penis of vagina. Pijn bij het plassen.	Na ongeveer drie weken drogen de blaasjes en zweertjes in. Maar het virus blijft in het lichaam. Bij menstruatie, griep, slechte weerstand of stress, is de kans op een nieuwe herpes-aanval hoger.

3.2.4 Hersenbloeding en herseninfarct

Een veelvoorkomende neurologische aandoening is het **Cerebraal Vasculair Accident (CVA)**. Dit betekent letterlijk een ongeluk in de hersenen: bloedingen of stolsels in de bloedvaten. Die veroorzaken hersenbeschadigingen. De bloedingen of stolsels worden onder meer veroorzaakt door slechte vaten, te dik bloed of te hoge bloeddruk.

Herseninfarct

Een veel voorkomend voorbeeld van een CVA is een **herseninfarct**. Dan wordt de doorbloeding van een bloedvat in de hersenen voor kortere of langere tijd onderbroken door een bloedstolsel. Het bloedvatgedeelte achter het bloedstolsel krijgt geen zuurstof. Zo beschadigt het hersenweefsel. Omdat de hersenen veel functies hebben, kunnen er ook veel verschillende klachten optreden. De aansturing van spieren, horen, spreken, zien en ruiken bijvoorbeeld kunnen verstoord raken bij een herseninfarct. Welke functies verstoord raken, wordt bepaald door de plaats waar de hersenen beschadigd zijn.

Hersenvuncties.

Hersensbloeding

Een ander voorbeeld van een CVA is een **hersensbloeding**. Dan barst een bloedvat en raken de hersenen beschadigd door het bloed dat op plaats komt waar het niet hoort. Het vrijgekomen bloed kan gaan stollen en de druk in de hersenen kan te hoog worden. Een hersensbloeding kan ontstaan door een zwakke plek in een bloedvat of door een ongeval. Net zoals bij een herseninfarct zijn de symptomen afhankelijk van de plek in de hersenen waar de beschadiging optreedt.

3.2.5 Ziekten van uitscheidingsorgaan en darmen

Nieren, blaas en urinebuis zijn belangrijke uitscheidingsorganen. **Nieren** vervullen een belangrijke functie bij het uitscheiden van afvalstoffen van het lichaam. Ze produceren ook hormonen die de vochtbalans in je lichaam regelen. Als je nieren helemaal niet functioneren, overlijdt je, omdat er te veel afvalstoffen in je lichaam blijven. Slecht functionerende nieren zorgen altijd voor een afwijking in de samenstelling van je urine. Omdat je lichaam vergiftigt raakt, ben je vermoeid en verzwakt. Bij slecht functionerende nieren kan je je bloed laten spoelen. Je noemt dat **nierdialyse**.

Blaasontsteking

Een **blaasontsteking** is een ontsteking van de blaaswand. Die wordt veroorzaakt door een bacterie die via de urinebuis in de blaas komt en vervolgens de blaas infecteert. Het komt vaker voor bij vrouwen dan bij mannen. Bij kinderen kan de ontsteking zich voordoen door een afwijking aan de urinewegen. Is de ontsteking chronisch, dan wordt dit veroorzaakt door een beschadiging van het slijmvlies in de blaas. Symptomen: vaak moeten plassen, brandende pijn tijdens het plassen, sterk ruikende urine, soms bloed in de urine en zeurende pijn in onderbuik. Een acute blaasontsteking kan je goed behandelen met antibiotica.

3.3 Chronische ziektebeelden

Steeds meer mensen in Nederland hebben een chronische ziekte, stoornis of beperking. Dit komt doordat mensen steeds ouder worden. Chronische aandoeningen treden vaker op bij oudere mensen, maar komen voor ook bij jongere mensen.

3.3.1 Motorische aandoeningen

Een **motorische aandoening** is een aandoening aan het bewegingsapparaat, zoals gewrichten, kraakbeen, pezen of spieren. Omdat spieren en gewrichten aangestuurd worden door zenuwen, ontstaan er ook motorische problemen als de zenuwen niet goed functioneren. We spreken dan van neuromusculaire aandoeningen.

Reuma

Reuma is een chronische aandoening van de gewrichten en komt in Nederland bij ongeveer twee miljoen mensen voor. Het is een verzamelnaam van wel honderd verschillende aandoeningen van gewrichten, pezen en spieren. Als je reuma hebt, heb je pijnlijke, stijve gewrichten. Je kent waarschijnlijk de chronisch gezwollen gewrichten, vaak bij ouderen. Ook als je jong bent, kun je acute pijn in een gewricht krijgen. Deze aandoening heet **acute arthritis**. Je hebt dan een acute gewrichtsontsteking.

Artrose

Artrose is een vorm van reuma, waarbij je steeds minder kraakbeen hebt. De gewrichten raken geïrriteerd en gezwollen. De behandeling: vooral pijnbestrijding.

Osteoporose

Osteoporose is een aandoening waarbij botten ontkalken en daardoor broos worden. Je botten breken hierdoor eerder en dat vraagt om specifieke maatregelen. Die kunnen zo ver gaan dat je alleen nog maar in bed mag liggen om de kans op botbreuken te verkleinen.

Spieratrofie

Spieratrofie betekent dat spieren in volume afnemen en zwakker worden. Spieren hebben beweging nodig om sterk te blijven. Langdurige inactiviteit door verlamming, bedlegerigheid en gips zijn bekende oorzaken van spieratrofie. Er kunnen ook andere ziekten zijn dit veroorzaken. Denk aan multiple sclerose of langdurig alcoholmisbruik.

Spasme

Een **spasme** is een ongecontroleerde samentrekkingen van spieren. Dat kan pijnlijk zijn en hinderlijk bij bepaalde bewegingen. Spasmen ontstaan bij het ontbreken van een remming op de spierspanning die je hersenen moeten regelen. Het is dus een hersenafwijking. Die kan aangeboren of later in je leven ontstaan zijn.

Amputatie

Bij zeer ernstige aandoeningen van ledematen kan **amputatie** nodig zijn. De arts verwijdert dan operatief je ledematen (of delen ervan). Bekend zijn amputaties van tenen, die afsterven door suikerziekte. Ook na een ongeval kunnen je ledematen afsterven. Bij amputatie van een arm of been zal de arts proberen je een kunstbeen of kunstarm te geven. Zo compenseert hij zoveel mogelijk het functieverlies dat door de amputatie is ontstaan.

3.3.2 Zintuigelijke aandoeningen

Zintuiglijke aandoeningen zijn bijvoorbeeld blindheid en doofheid.

Blindheid

Blindheid is een zintuigelijke aandoening die aangeboren kan zijn. Maar blindheid kan ook later ontstaan. Je bent blind als je gezichtsvermogen minder is dan 30%. Aangeboren blindheid is vaak erfelijk bepaald. Niet-aangeboren blindheid kan veel oorzaken hebben, zoals aandoeningen in de hersenen of ouderdom. Met extra hulpmiddelen als een blindenstok of een blindengeleidehond kan een blinde zich aanpassen en toch prima functioneren.

Doofheid

Doofheid kan aangeboren zijn of later in het leven ontstaan. In tegenstelling tot slechthorendheid hoort iemand die doof is niets. Iemand met aangeboren doofheid heeft ook nooit goed leren praten. Bij slechthorendheid hoort iemand nog wel iets en is communiceren via geluid mogelijk. De arts zal dan een gehoortoestel voorschrijven, waardoor het gehoor sterk kan verbeteren. Bij sommige slechthorenden helpt een hoorapparaat onvoldoende. Dan is er nog de mogelijkheid om operatief een implantaat in te brengen. Dat neemt de werking van de beschadigde delen van het binnenoor over.

3.3.3 Neurologische aandoeningen

Een **neurologische aandoening** is een aandoening van het zenuwstelsel, bijvoorbeeld van de hersenen, het ruggenmerg en de overige zenuwbanen die door heel je lichaam lopen. Bij aandoeningen van het zenuwstelsel kun je last krijgen van de meest uiteenlopende stoornissen. Dit omdat het zenuwstelsel je totale functioneren aanstuurt.

Spina bifida

Spina bifida, ook wel open rug genoemd, is een aandoening van het ruggenmerg. Het **ruggenmerg** ligt in de wervelkolom: het begint bij de eerste halswervel en eindigt bij de eerste of tweede lendenwervel. Spina bifida ontstaat op in de eerste vier weken van de zwangerschap. Een of meerdere wervels van het embryo ontwikkelen zich niet goed, waardoor ze niet volledig sluiten. Dat kan lichte tot ernstige verlamming en gevoelloosheid veroorzaken. Bijna alle kinderen met deze aandoening worden geboren met een **waterhoofd**. Het hoofd is dan te groot in verhouding tot de rest van het lichaam.

Multiple sclerose (MS)

Multiple sclerose (MS) is een aandoening van het centrale zenuwstelsel (hersenen, oogzenuwen, ruggenmerg). Je krijgt dan ontstekingen in het omhulsel van de zenuwen, waardoor je zenuwbanen niet goed meer functioneren. In het begin krijg je vaak klachten als vermoeidheid, plotseling verminderd gezichtsvermogen, krachtverlies in de ledematen, gevoelsstoornissen en verminderde controle over de urineblaas. Dan volgt meestal een periode waarin je volledig of

bijna volledig herstelt. Je kunt na een paar maanden en soms na een paar jaar weer uitvalsverschijnselen krijgen. Uiteindelijk zal je niet meer herstellen. Je kunt MS met medicijnen behandelen.

Ziekte van Parkinson

De **ziekte van Parkinson** ontstaat door het afsterven van de hersencellen die **dopamine** produceren. Dopamine is een belangrijke chemische stof voor prikkeloverdracht. Bij een tekort krijg je problemen in de aansturing van je bewegingsapparaat. De ziekte van Parkinson uit zich bij iedereen anders.

Kernsymptomen:

- trillende benen, handen, tong en kin
- afname van controle van bewegingen
- moeilijk kunnen starten en stoppen van bewegingen
- stijver worden van spieren
- verstoring van houding en evenwicht.

Je kunt met medicijnen het dopaminetekort aanvullen. De ziekte is niet te genezen. Je lichaam gaat steeds slechter functioneren en uiteindelijk overlijdt je.

Epilepsie

Epilepsie wordt veroorzaakt door een plotselinge en tijdelijke verstoring van de elektrische prikkeloverdracht in de hersenen. Zo ontstaan **epileptische aanvallen**. Er zijn verschillende aanvallen, variërend van een korte afwezigheid tot langdurige aanvallen. Tijdens deze aanvallen is er een tijdelijke verandering en/of verlies van het bewustzijn. Je verliest ook tijdelijk de controle over bepaalde spieren. Bijvoorbeeld: je armen en benen gaan schokken en je verliest urine. Een epileptische aanval verloopt bij iedereen anders. Met medicatie kan je het aantal aanvallen en de ernst van de aanval verminderen.

Dwarslaesie

Een **dwarslaesie** is een breuk of beschadiging van de wervelkolom. Je zenuwbanen beschadigen en er vallen zenuwen uit die onder de breuk zitten. Je kunt deze aandoening nauwelijks behandelen. Je kunt een dwarslaesie krijgen door een zwaar ongeval, een infectie van het ruggenmerg of een tumor die drukt op het ruggenmerg.

Zo raken je benen verlamd en bij grotere letsels ook je armen en zelfs je ademhalingspijpen. Raak je grotendeels verlamd, dan kom je meestal in een rolstoel terecht.

3.3.4 Verstandelijke beperkingen

Een **verstandelijke beperking** betekent dat een persoon beperkt is in zijn leren, denken en communiceren. Er zijn verschillende niveaus in verstandelijke beperkingen. Als meetinstrument is er het Intelligentie Quotiënt (IQ).

- (IQ van 70-85): moeilijk lerend, deze groep noem je niet verstandelijk beperkt.
- (IQ van 50-70): lichte verstandelijke beperkingen
- (IQ van 35-50): matige verstandelijke beperkingen
- (IQ van 20-35): ernstige verstandelijke beperkingen
- (IQ lager dan 20) diepe verstandelijke beperkingen.

Er zijn aandoeningen die gepaard gaan met verstandelijke beperkingen, zoals het syndroom van Down en het fragile X-syndroom.

Syndroom van Down

Het **syndroom van Down** is een aangeboren aandoening. Die wordt veroorzaakt door een extra chromosoom in het DNA. Meestal is er een verstandelijke beperking. De ernst van deze beperking kan verschillen: van een matige tot ernstige verstandelijke beperking. De ontwikkeling verloopt zowel lichamelijk als geestelijk langzamer dan bij leeftijdsgenoten. Er zijn ook vaker gezondheidsproblemen. Uiterlijke kenmerken bij deze aandoening: nauwere oogspalten, vlak achterhoofd, tong is in verhouding met de rest van het lichaam groter, de neus en oren zijn in verhouding juist kleiner, brede handen met daaraan kleine vingers en maar één handplooï.

Fragiele X-syndroom

Het **fragiele X-syndroom** is een zeldzame erfelijke aandoening. Jaarlijks worden er in Nederland 15 meisjes en 20 jongens met dit syndroom geboren. De oorzaak van is een mutatie in het X-chromosoom. De ziekte wordt gekenmerkt door een verstandelijke beperking en bepaalde gedragskenmerken. De gedragskenmerken lijken op autisme. Specifieke kenmerken in het gezicht: relatief lang gezicht, grote

oren en opvallende kin. Deze patiënten hebben een lage spierspanning, waardoor de ledematen makkelijk kunnen worden overstrekt. De ontwikkeling van de grove en fijne motoriek verloopt langzamer, waardoor ze veel later leren lopen.

Prader Willi-syndroom

Het **Prader Willi-syndroom (PWS)** is een aangeboren aandoening, veroorzaakt door het ontbreken van een stukje DNA. Mensen met dit syndroom zijn vaak verstandelijke beperkt. Pas geboren kinderen met dit syndroom hebben bijna geen eetlust, maar naarmate ze ouder worden, ontwikkelen ze juist een ontembare eetlust. Zo ontstaat vaak **obesitas** (overgewicht). Ook zijn mensen met dit syndroom kleiner van stuk en zijn de geslachtsorganen meestal onderontwikkeld. De puberteit verloopt ook langzamer bij kinderen met PWS. De verstandelijke beperking kan zorgen voor gedrags- en leerproblemen.

Rett-syndroom

Het **Rett-syndroom** is een aangeboren ontwikkelingsstoornis. Deze is zeldzaam en komt vrijwel alleen bij meisjes voor. Het zenuwstelsel is niet goed ontwikkeld. Het Rett-syndroom wordt vaak ontdekt als het kind tussen de zes en achttien maanden is. De ontwikkeling vertraagt en er is verlies van motorische en communicatieve vaardigheid. Ook wordt de ademhaling onregelmatiger. Hierop volgt een redelijk stabiele periode, waarin scoliose en epilepsie opspelen. **Scoliose** is een vergroeiing van de ruggengraat. De meeste meisjes kunnen niet lopen en praten, hebben een verminderde handfunctie en veel epileptische aanvallen.

3.3.5 Aangeboren en niet-aangeboren hersenletsel

Infantiele encefalopathie

Infantiele encefalopathie is een aangeboren hersenfunctiestoornis. Het is een blijvende stoornis van houding en beweging, veroorzaakt door een letsel van de jonge hersenen. Naast gestoorde houding en beweging wordt vaak ook schade vastgesteld aan intellect, karakter, spraak, gehoor en ogen. Oorzaken kunnen zijn: infecties, röntgenstralen, medicatie tijdens de zwangerschap, zuurstoftekort bij de geboorte, hersenvliesontsteking, hersentrauma en hersentumoren. Genezing is niet mogelijk. Het is belangrijk de gezonde hersencellen optimaal te benutten door intensieve training. Zo kan het jonge kind toch functies aanleren.

Niet-aangeboren hersenletsel

Niet-aangeboren hersenletsel (NAH) ontstaat na de geboorte. Meestal functioneerden de hersenen daarvoor normaal. Het letsel kan ontstaan door hersenziekten, zoals bloedingen of tumoren, maar ook door ongevallen of zuurstoftekort. De klachten door het letsel zijn afhankelijk van het gebied dat getroffen is. Na een hersenletsel zie je vaak veranderingen in het gedrag. Dat komt omdat het gedrag bepaald wordt in meerdere grote gebieden in de hersenen.

3.3.6 Aandoeningen van de luchtwegen

Aandoeningen van de luchtwegen komen veel voor. Denk aan astma of longontsteking. Dit soort aandoeningen kunnen zowel acuut als chronisch zijn. Ook hier geldt: acute aandoeningen kunnen chronisch worden.

Astma

Astma is een aanhoudende ontsteking van de longen. Er kan minder lucht de longen in en uit, door verkrampde en dus versmalde luchtwegen. De kramp is een natuurlijke reactie die het doordringen van schadelijke stoffen moet tegengaan. Bij een **allergisch astma** krijg je meer klachten als je met bepaalde allergenen in aanraking komt. Zoals huisstofmijt of graspollen. Bij een **niet-allergisch astma** reageer je op weersomstandigheden of bepaalde dampen. Bijvoorbeeld: benzinedamp of deodorant. **Inspanningsastma** is benauwdheid bij extra inspanning, bijvoorbeeld als je sport.

Symptomen van astma:

- moeilijk ademen
- benauwdheid
- piepende ademhaling
- vermoeidheid
- verminderd uithoudingsvermogen.

Bronchitis

Bronchitis is een ontsteking van de grotere luchtwegen (tussen de luchtpijp en de longblaasjes). Bronchitis is er in acute en chronische vorm. De acute vorm kun je krijgen na een verkoudheid of griep. Als de bronchitis regelmatig terugkomt, noem je dat **chronische bronchitis**. Bronchitis kan verschillende oorzaken hebben, zoals bacteriën, virussen en allergenen.

Symptomen van bronchitis:

- hoesten
- benauwdheid
- moeilijk ademen
- kriebel in de keel
- kriebel onder de kin
- veel slijmproductie
- soms bloedsmaak in de mond.

COPD

Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD) is een chronische luchtwegaandoening. De longen zijn chronisch aangetast en functioneren altijd beperkt. Andere klachten zijn chronische bronchitis en longemfyseem. Je mag niet verwachten dat COPD herstelt.

3.3.7 Diabetes

Een van de meest voorkomende chronische ziekten is **diabetes**. De Nederlandse naam voor diabetes is suikerziekte. Bij diabetes breekt je lichaam de suikers die je binnenkrijgt met voedsel, niet af. Dat komt omdat je alvleesklier te weinig insuline aanmaakt. Het suikergehalte blijft zo te hoog en dan ontstaan er klachten. Bij een teveel aan suiker krijg je veel dorst, moet je veel plassen, ben je erg vermoeid en verlies je gewicht. Als het suikergehalte veel te hoog is, kan je ook in coma raken.

Is suikerziekte vastgesteld, dan moet je insuline gaan gebruiken. Via tabletten of injecties. Als je insuline gebruikt, kan je bloedsuikergehalte ook te laag worden.

Prikken bij diabetes.

Diabetes type 1 en type 2

Bij **diabetes type 1** produceert je lichaam geen insuline meer. De oorzaak is niet precies bekend. Bij **diabetes type 2** is er wel insuline in je lichaam, maar worden je lichaamscellen minder gevoelig voor insuline, waardoor ook een te hoog bloedsuikergehalte ontstaat. De verschijnselen zijn hetzelfde als bij diabetes type 1. Heb je te weinig lichaamsbeweging en overwicht, dan heb je meer kans op diabetes. Met diabetes heb je ook een grote kans op afwijkingen aan ogen, hart, nieren en zenuwen. En je kunt problemen krijgen met je bloedvaten: hoge bloeddruk, hartinfarct, beroerte. Je loopt ook het gevaar dat weefsel aan je voeten afsterft.

3.3.8 Hepatitis en HIV

Hepatitis is een infectieziekte van de lever. Hepatitis B en C zijn de bekendste vormen. Je kunt de ziekte krijgen via lichaamsvocht. Dat kan via seksueel contact, bijten en spugen. Maar je kunt ook geïnfecteerd raken door bloed dat vrijkomt bij injecties of medische ingrepen. Omdat welzijnswerkers in aanraking kunnen komen met besmet bloed, doe je er goed aan je in te enten tegen hepatitis.

	Oorzaak	Symptomen	Behandeling
Hepatitis B	Hepatitis B-virus	Vermoeidheid, koorts, lusteloosheid, misselijkheid. Spieren gewrichtspijn. Gewrichtsontstekingen. Huidafwijkingen. Pijn in de onderbuik. Geelzucht. Blijvende schade aan lever als je je niet laat behandelen.	Acute hepatitis B gaat vaak binnen een halfjaar vanzelf over. Daarna is behandeling nodig. Gezonde voeding en rust zijn belangrijk voor het herstelproces.
Hepatitis C	Hepatitis C-Virus	Zelfde als bij hepatitis B, maar hepatitis C is een ernstigere vorm die vaak blijvend is.	Medicijnen die het virus bestrijden en het eigen afweersysteem stimuleren.

Humaan immunodeficiëntievirus (HIV)

Het **HIV-virus** verspreidt zich met bloed, sperma, voorvocht, vaginaal vocht en moedermelk. Het virus is te sterk om door je lichaam bestreden te worden, maar HIV-remmers kunnen het virus wel remmen. Wanneer je niet behandeld wordt, is dit het ziekteverloop:

- Drie tot zes weken nadat het virus je lichaam binnen is gedrongen, lijkt het alsof je griep hebt.
- De eerste zes maanden na besmetting wisselen een aanval van het virus en verdediging van je lichaam elkaar af.
- Dan volgt een periode zonder dat je lichamelijke klachten en verschijnselen hebt. HIV gaat nu over in aids.

Acquired immunodeficiency syndrome (AIDS)

Aids is een ernstige aantasting van het menselijke afweersysteem, veroorzaakt door het HIV-virus. Aids kan nog niet genezen worden, maar er is inmiddels wel medicatie die het ziekteproces remt.

- In het volgende stadium kan je symptomen krijgen als diarree, koorts, vermagering en moeheid. Dit is het aids-stadium. Naast infecties kun je ook verschillende vormen van kanker krijgen.
- Het immuunsysteem begeeft het. Je levensverwachting is een tot anderhalf jaar.

3.3.9 Kanker

Kanker is een ziekte waarbij ongeremde kwaadaardige deling van lichaamscellen plaatsvindt. In Nederland krijgt één op de drie mensen ooit in zijn leven kanker. Normaal reageert het lichaam op ongeremde celdeling met een specifiek reparatie-gen dat de celdeling onder controle brengt. Maar bij kanker gebeurt dat niet. Zo ontstaat een opeenhoping van cellen: een tumor. Bij kanker is de tumor kwaadaardig, omdat deze in omliggende organen en weefsels kan groeien. Bij een goedaardige tumor gebeurt dit niet, deze tumoren groeien niet door andere weefsels heen.

3.3.10 Leukemie

Leukemie betekent dat de witte bloedcellen zich ongeremd delen. Deze veelvoorkomende vorm van kanker noem je ook wel bloedkanker. Witte bloedcellen spelen een belangrijke rol binnen het immuunsysteem. Er zijn verschillende soorten leukemie. De meest voorkomende soorten zijn acute leukemie en chronische

---

leukemie. Bij acute leukemie krijgen de witte bloedcellen niet meer de kans om te rijpen in het beenmerg. Chronische leukemie lijkt hierop, maar bij deze variant hebben de witte bloedcellen niet hun normale eigenschappen en kunnen ze niet goed functioneren.